2025/2384

27.11.2025.

# KOMISIJAS IETEIKUMS (ES) 2025/2384

## (2025. gada 20. novembris)

## par pensiju izsekošanas sistēmām, pensiju infopaneļiem un automātisku reģistrāciju

*(izziņots ar dokumenta numuru C(2025) 9300)*

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu,

tā kā:

(1) Eiropas Parlamenta Ekonomikas un monetārās komitejas 2025. gada 10. septembra ziņojumā par atvieglotu investīciju un reformu finansēšanu Eiropas konkurētspējas uzlabošanai un kapitāla tirgu savienības izveidi (*M. Draghi* ziņojums) (2024/2116(INI)) ir uzsvērts, ka pensijas palīdz aizsargāt pensionārus, veidot kapitāla tirgus un piesaistīt investīcijas, un Komisija tiek mudināta jo īpaši nodrošināt, ka visas dalībvalstis ievieš vienkāršas un pārredzamas pensiju izsekošanas sistēmas.

(2) Eurogrupa iekļaujošā sastāvā 2024. gada martā aicināja i) dalībvalstis novērtēt produktu pieejamību iedzīvotājiem arodpensiju tirgū un apmainīties ar paraugpraksi, tostarp par to, kā uzlabot iedzīvotāju reģistrāciju arodpensiju shēmās; ii) Eiropas Komisiju atbalstīt dalībvalstu centienus, apzinot un ierosinot paraugpraksi; iii) dalībvalstis izstrādāt pensiju izsekošanas sistēmas, lai sniegtu iedzīvotājiem pārskatu par turpmākajiem pensijas ienākumiem, un iv) Eiropas Komisiju sadarbībā ar Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādi un dalībvalstīm izstrādāt pensiju infopaneli.

(3) Eurosamita 2024. gada aprīļa paziņojumā visas dalībvalstis un ES iestādes tika aicinātas nodrošināt visu to pasākumu ātru īstenošanu, kas izklāstīti iepriekš minētajā paziņojumā, kuru sniegusi Eurogrupa iekļaujošā sastāvā.

(4) Eiropas Komisijas 2025. gada 19. marta paziņojumā "Uzkrājumu un investīciju savienība. Stratēģija, kā veicināt ES iedzīvotāju turību un ekonomikas konkurētspēju" ir izklāstīta Komisijas apņemšanās veicināt pensiju izsekošanas sistēmu, pensiju infopaneļu un automātiskas reģistrācijas izmantošanu un paraugpraksi, lai palielinātu cilvēku informētību par paredzamajiem pensijas ienākumiem un viņi varētu labāk sagatavoties pensijai. Šādi instrumenti palīdzētu paplašināt un padziļināt arodpensiju tirgus, kas nāktu par labu ne tikai cilvēkiem, bet arī Savienības ekonomikai kopumā.

(5) Eiropas Revīzijas palātas 2025. gada maija īpašajā ziņojumā par papildpensijām Komisijai ieteikts uzlabot datu pārredzamību par pensiju atšķirībām gan attiecībā uz personām, gan valstu līmenī, sekmējot politikas rīcību attiecībā uz pensiju izsekošanas sistēmām un infopaneļiem.

(6) Augsta līmeņa ekspertu grupas pensiju jautājumos 2019. gada decembra ziņojumā dalībvalstīm ieteikts īstenot ilgtermiņa un visaptverošu pieeju daudzlīmeņu pensiju sistēmu izstrādei un sniegti ieteikumi ES iestādēm, dalībvalstīm, pensiju nodrošinātājiem un sociālajiem partneriem par to, kā to panākt.

(7) Augsta līmeņa foruma kapitāla tirgu savienības jomā 2020. gada jūnija ziņojumā brīdināts, ka pensiju nepietiekamības riski rada politiskas un budžeta problēmas dalībvalstīm, un ieteikts Komisijai i) izstrādāt infopaneli, lai novērtētu dalībvalstu progresu pensiju pietiekamības un ilgtspējas jomā; ii) veicināt pensiju izsekošanas sistēmu izstrādi personām un iii) atbalstīt automātiskas reģistrācijas sistēmu ieviešanu, lai nodrošinātu pietiekamu pensiju tvērumu visās dalībvalstīs.

(8) Papildu ieguldījumu šajās jomās sniedza Eiropas Komisijas uzdevumā veikts 2021. gada pētījums par automātiskas reģistrācijas paraugpraksi un Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādes tehniskie ieteikumi par pensiju izsekošanas sistēmu un pensiju infopaneļu paraugpraksi, kā arī tās 2025. gada septembra papildu tehniskais ieguldījums pārskatīšanās, kas tika veiktas uzkrājumu un investīciju savienības ietvaros.

(9) 2024. gada ziņojums par pensiju pietiekamību, ko kopīgi sagatavojusi Eiropas Komisija un Sociālās aizsardzības komiteja, un 2024. gada ziņojums par novecošanu, kurā prognozēti ar novecošanu saistīti publiskie izdevumi nākamajās desmitgadēs un kuru kopīgi sagatavojusi Eiropas Komisija un Ekonomikas politikas komiteja, informē Komisiju attiecīgi par pašreizējo un turpmāko pensiju pietiekamību un galvenajām problēmām visā ES, kā arī par publisko finanšu ilgtspēju.

(10) Eiropas sociālo tiesību pīlāra 15. princips paredz, ka darba ņēmējiem un pašnodarbinātām personām ir tiesības uz pensiju, kas ir samērīga ar viņu iemaksām un nodrošina pietiekamus ienākumus, un sievietēm un vīriešiem ir vienlīdzīgas iespējas iegūt pensijas tiesības.

(11) Padomes 2019. gada 8. novembra Ieteikumā ([1]) par darbinieku un pašnodarbināto personu piekļuvi sociālajai aizsardzībai ir iekļauts ieteikums dalībvalstīm nodrošināt sociālās aizsardzības shēmu nosacījumu un noteikumu pārredzamību un to, ka personām bez maksas ir pieejama atjaunināta, visaptveroša, lietotājdraudzīga un skaidri saprotama informācija par individuālajām tiesībām un pienākumiem. Dalībvalstīm arī ieteikts vajadzības gadījumā vienkāršot administratīvās prasības darba ņēmējiem, pašnodarbinātām personām un darba devējiem attiecībā uz piekļuvi sociālajai aizsardzībai un tās izmantošanu.

(12) Tā kā zema finanšpratība un kognitīvie un uzvedības aizspriedumi var kavēt pensijas plānošanu, ir vajadzīgi pasākumi finanšu izglītības un pensiju pārredzamības veicināšanai. Eirobarometra 2023. gada jūlija aptauja atklāja, ka ievērojamai daļai iedzīvotāju ir šādi aizspriedumi. Padomes 2024. gada 14. maija secinājumos dalībvalstis un Komisija aicinātas veikt plašus pasākumus, lai palielinātu finanšpratību Eiropas Savienībā, tostarp lai cilvēki varētu sagatavoties nākotnei un investēt tajā. Reaģējot uz šo aicinājumu, Komisija 2025. gada 30. septembrī publicēja finanšpratības stratēģiju, kurā izklāstītas iniciatīvas, kuru mērķis ir dot cilvēkiem iespēju pieņemt informācijā balstītus lēmumus par ilgtermiņa plānošanu, tostarp pensiju plānošanu.

(13) Līdztekus finanšu izglītības pasākumiem būs jādara pieejami efektīvi informācijas rīki, lai cilvēki varētu iesaistīties pensiju finanšu plānošanā. Daudziem eiropiešiem trūkst datu un rīku, lai sekotu līdzi savām pensijas tiesībām, kas arvien vairāk tiek sadalītas pa dažādām shēmām un valstīm, un tas apgrūtina informācijā balstītu lēmumu pieņemšanu par karjeru, pensionēšanos un uzkrājumu vajadzībām. Palielinot informētību par karjeras izvēles, piemēram, karjeras pārtraukumu un nepilnas slodzes nodarbinātības, ietekmi uz pensionēšanās vecumu un uzkrājumiem, saņēmēji, jo īpaši sievietes, varētu pieņemt informācijā balstītus lēmumus. Valsts pensiju izsekošanas sistēma (*PTS*) – digitāls rīks, kas sniedz konsolidētu pārskatu par uzkrātajām tiesībām un, ideālā gadījumā, prognozētajiem pensiju pabalstiem no visiem avotiem, – var veicināt pārredzamību un informētību un veidot uzticēšanos pensiju sistēmām, tādējādi ļaujot personām labāk novērtēt savu pensijas ienākumu pietiekamību nākotnē un pieņemt informācijā balstītus lēmumus. Lai gan lielākajā daļā dalībvalstu ir īpašas tiešsaistes informācijas platformas par pensijas tiesībām, tās bieži vien attiecas tikai uz valsts pensijām un tām trūkst visaptveroša tvēruma par papildpensijām. Tikai dažas dalībvalstis pašlaik nodrošina *PTS*, kas ietver visaptverošu informāciju par visiem līmeņiem un pensiju nodrošinātājiem.

(14) Dalībvalstīm būtu iedzīvotājiem jādara pieejama visaptveroša *PTS*. Mērķis ir novērst pensiju informācijas trūkumu un dot personām iespēju novērtēt un vajadzības gadījumā uzlabot pašreizējo un turpmāko pensijas ienākumu pietiekamību. EAAPI tehniskie ieteikumi ietver labu praksi attiecībā uz valstu pensiju izsekošanas sistēmu izstrādi, pārvaldību un īstenošanu. Lai *PTS* būtu efektīva, tai jābūt uz lietotāju vērstam dizainam, kurā ņemtas vērā vidusmēra indivīda vajadzības un kognitīvie aizspriedumi. Tas ietver informācijas sniegšanu vienkāršā un saprotamā veidā, izmantojot vienkāršu valodu un daudzslāņainu pieeju, kurā svarīgākā informācija ir prioritāra sākumlapā. Detalizēta informācija par nākotnes ieguvumiem būtu jāsniedz arī lietotājiem, kas vēlas iedziļināties. Dalībvalstīm būtu arī jānodrošina, ka to *PTS* atbilst Eiropas Piekļūstamības akta (Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/882 ([2])) un Tīmekļa piekļūstamības direktīvas (Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/2102 ([3])) prasībām.

([1]) Padomes Ieteikums (2019. gada 8. novembris) par darbinieku un pašnodarbināto personu piekļuvi sociālajai aizsardzībai (OV C 387, 15.11.2019., 1. lpp.).

([2]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/882 (2019. gada 17. aprīlis) par produktu un pakalpojumu piekļūstamības prasībām (OV L 151, 7.6.2019., 70. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj).

([3]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/2102 (2016. gada 26. oktobris) par publiskā sektora struktūru tīmekļvietņu un mobilo lietotņu piekļūstamību (OV L 327, 2.12.2016., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/2102/oj).

(15) Eiropas Komisija atbalsta Eiropas līmeņa izsekošanas dienestu (*ETS*) – Eiropas platformu, kas paredzēta kā centrālais mezgls, kurš savieno dažādas valstu *PTS* visā ES. *ETS* būtu jādod mobilajiem darba ņēmējiem iespēja gūt pārskatu par pensijas tiesībām neatkarīgi no dalībvalsts, kurā tās uzkrātas. Efektīvas pārrobežu pensiju izsekošanas priekšnoteikums ir tāds, ka valsts *PTS* tiek izveidotas un izstrādātas vai pielāgotas tā, lai tās būtu tehniski sadarbspējīgas un pilnvarotas kopīgot datus ar *ETS*.

(16) Demogrāfiskās tendences, tehnoloģiju attīstības ietekme uz nodarbinātību un jauni darba veidi rada arvien lielākas problēmas pensiju sistēmu pietiekamībai un ilgtspējai visā ES. Paredzams, ka Eiropas Savienībā vidējā valsts pensija kā procentuāla daļa no vidējās bruto algas nākamajās desmitgadēs samazināsies. Tomēr ES pastāv ievērojamas atšķirības pensiju sistēmu struktūrā un pensiju tiesībās starp dažādām vecuma grupām, dzimumiem, nozarēm, ienākumu līmeņiem, karjeras ilgumu un virzību. Tas nozīmē, ka pensiju pietiekamība iedzīvotājiem ir nevienmērīga.

(17) Saskaroties ar demogrāfisko spiedienu, lielākā daļa dalībvalstu ir reformējušas pensiju sistēmas, kas daudzos gadījumos var novest pie zemākiem valsts pensiju aizvietojuma rādītājiem. Neraugoties uz vairākām ilgtspēju veicinošām reformām, valsts pensiju sistēmas daudzās dalībvalstīs joprojām ir pakļautas spiedienam. Tajā pašā laikā aroda un privāto pensiju shēmām ir arvien lielāka nozīme valsts pensiju shēmu papildināšanā, lai nodrošinātu, ka pensionāriem ir pietiekami pensijas ienākumi, vienlaikus saglabājot sistēmas ilgtspēju. Tomēr daudzās dalībvalstīs papildpensijas joprojām nav pietiekami attīstītas, un to tvērums iedzīvotāju vidū atšķiras tādu faktoru apvienojuma dēļ kā uzkrājumu veidošanas spējas atšķirības, nepietiekama finanšpratība un pārredzamība, kā arī neuzticēšanās papildpensiju sektora spējai nodrošināt uzkrājumu neto reālo pieaugumu. Piekļuve arodpensijām ir atkarīga no darba līguma veida, nodarbinātības nozares, darba devēja lieluma, kā arī no koplīguma sistēmu un sociālā dialoga spēka šajā jomā. Būtu jāpieliek pūles, lai atvieglotu piekļuvi papildpensijām, izmantojot visaptverošu pieeju, kas attiecas uz dažādām iedzīvotāju grupām.

(18) Tā kā par pensiju sistēmu organizēšanu ir atbildīgas dalībvalstis, šis ieteikums ir paredzēts, lai sniegtu norādes par pensiju izsekošanas sistēmu, pensiju infopaneļu un automātiskas reģistrācijas regulējumu ieviešanu un attiecīgā un vajadzības gadījumā pārskatīšanu. Mērķis ir palielināt personu informētību par viņu paredzamajiem kopējiem pensijas ienākumiem, kas izriet no visiem pensiju līmeņiem, un palīdzēt viņiem labāk sagatavoties pensijai, kā arī uzlabot dalībvalstu spēju novērtēt un pārskatīt pensiju sistēmu ilgtspēju un pietiekamību, tostarp dažādās demogrāfiskās grupās. Ieteikumā ir ņemti vērā apspriedēs apkopotie ieinteresēto personu viedokļi un ieteikumi, kā arī pierādījumi par pensiju izsekošanas sistēmu, pensiju infopaneļu un automātiskās reģistrācijas sociālekonomisko ietekmi.

(19) Vairākās dalībvalstīs sociālajiem partneriem, īstenojot autonomijas un koplīguma prerogatīvas, ir būtiska nozīme arodpensiju fondu pārvaldībā un izstrādē. Šis kopīgas atbildības modelis, kura pamatā ir sociālais dialogs, ir izrādījies ļoti efektīvs, lai nodrošinātu stabilu arodpensiju. Ir pierādīts, ka tas veicina darba ņēmēju un darba devēju līdzatbildību un uzlabo arodpensiju fondu ilgtermiņa ilgtspēju, pietiekamību, efektivitāti un pārredzamību, kā arī to saskaņotību gan ar darba ņēmēju, gan darba devēju ekonomiskajām un sociālajām interesēm. Dažās dalībvalstīs, kurās arodpensiju shēmas ir mazāk attīstītas, darba devēji darba ņēmēju iemaksas pielīdzina privātajām pensijām. Šī iemaksa ir atspoguļota darba ņēmēju darba samaksas paketē un kalpo pensijas ienākumu palielināšanai.

(20) Sabiedrības informēšana par pensiju reformu vajadzībām un to ietekmi var būt ticama tikai tad, ja tā ir objektīva un balstīta uz ticamiem datiem. Izstrādājot ilgtermiņa pensiju reformas, ir ļoti svarīgi, lai dalībvalstis politikas lēmumus varētu balstīt uz visaptverošu un pietiekami tālredzīgu informāciju gan par valsts pensijām, gan papildpensijām. Tomēr, lai gan lielākā daļa dalībvalstu vāc statistiku par papildpensiju fondiem un to dalībniekiem, papildus plašiem datiem par valsts pensijām tikai dažām ir dati un rīki, lai sistemātiski uzraudzītu daudzlīmeņu pensiju sistēmu vispārējo pietiekamību un ilgtspēju.

(21) Pensiju infopaneļu mērķis ir palīdzēt dalībvalstīm uzraudzīt izmaiņas pensiju tvērumā, pietiekamībā un ilgtspējā to daudzlīmeņu sistēmās un dot tām iespēju atbalstīt pensiju reformas ar precīziem un ticamiem datiem. Šāds visaptverošs pārskats ļautu dalībvalstīm izstrādāt visaptverošas pensiju un sociālās reformas, vienlaikus garantējot fiskālo ilgtspēju un pietiekamību, un veicinātu objektīvas publiskas debates par reformu vajadzībām un ietekmi.

(22) Izstrādājot šādus infopaneļus, EAAPI ierosina izmantot tos pašus rādītājus, kas minēti trīsgadu ziņojumos attiecīgi par novecošanu un par pensiju pietiekamību un Eiropas Komisijas ikgadējā parāda atmaksājamības pārskatā. Šie rādītāji būtu jāpapildina ar pamatinformāciju par aroda un privāto pensiju ieguldījumu gan pietiekamības, gan ilgtspējas nodrošināšanā. Pensiju datu tvērumu un precizitāti laika gaitā varētu uzlabot, ja dažādās valsts iestādes, kas iesaistītas pensiju nodrošinātāju uzraudzībā, vāktu attiecīgos datus un nodrošinātu, ka tie tiek ievadīti centrālā datu centrā. Attiecīgie dati attiektos uz sadalītu informāciju par nākotnes un pašreizējo pensionāru iemaksām un uzkrātajiem prasījumiem. Dalībvalstis varētu gūt labumu arī no labas prakses apmaiņas attiecībā uz prioritāšu noteikšanu un datu vākšanu.

(23) Prognožu precizitāti palielinātu informācija par tādiem faktoriem kā aktīvi, saistības, iemaksas, ienesīgums un maksas, kā arī par papildpensiju saņēmēju dzimuma un vecuma struktūru. Dalībvalstis tiek mudinātas uzlabot datus par papildpensijām un to uzraudzību un sadarboties ar Komisiju un citām dalībvalstīm, lai izveidotu rīku, kas sniedz visaptverošu pārskatu par pensiju sistēmu pašreizējo un turpmāko pietiekamību un ilgtspēju. Tādu pašu definīciju un klasifikāciju izmantošana kā attiecīgi ziņojumā par novecošanu un ziņojumā par pensiju pietiekamību ļautu salīdzināt datus, kas darīti pieejami dalībvalstu pensiju infopaneļos. Darba grupas, kas sagatavo šos ziņojumus, vajadzības gadījumā varētu izstrādāt papildu definīcijas, pieņēmumus, metodiku, norādījumus un taksonomiju, vienlaikus nodrošinot, ka ziņošanas slogs ir minimāls. Saskaņā ar uzdevumu, ko Eurogrupa iekļaujošā sastāvā uzticējusi Eiropas Komisijai un dalībvalstīm, valstu pensiju rādītāju apkopošana ES pensiju infopanelī ļautu dalībvalstīm salīdzināt savu valsts pensiju sniegumu ar citu dalībvalstu sniegumu un izmantot labu praksi, kas nodrošina augstu pensiju pietiekamību un fiskālo ilgtspēju.

(24) Neraugoties uz prognozēto pensiju pietiekamības samazināšanos, ja politika nemainīsies, zemais dalības līmenis brīvprātīgajās papildpensiju shēmās un samērā nelielais apjoms, ko mājsaimniecības ietaupa ilgtermiņa uzkrājumos un investīciju produktos, salīdzinājumā ar to finanšu līdzekļiem, kas uzkrāti kā banku noguldījumi, liecina, ka esošie stimuli nav pietiekami pārliecinoši, lai mudinātu daudzas personas rīkoties. Šajā ziņā var palīdzēt automātiskas reģistrācijas shēmas.

(25) Automātiska reģistrācija nozīmē, ka personas tiek automātiski reģistrētas papildpensiju shēmā ar iespēju no tās atteikties. Tā atšķiras no aktīvās izvēles pieejas, kas paredz aktīvu lēmuma pieņemšanu par dalību. Automātiska reģistrācija ir izrādījusies veiksmīga, palielinot dalību pensiju uzkrājumos valstīs, kurās tā ir īstenota. To parasti izmanto arodpensijām, bet to var paredzēt arī citās situācijās, piemēram, pašnodarbinātām personām.

(26) Dalībvalstīm būtu jāievieš nepieciešamais tiesiskais regulējums, lai nodrošinātu automātisku reģistrāciju. Lai radītu labvēlīgu vidi, tām būtu vismaz: i) jānosaka to iedzīvotāju daļa, kas ir tiesīgi uz automātisku reģistrāciju; ii) jālemj par atteikšanās un atkārtotas reģistrācijas logiem; iii) jānosaka attiecināmās pensiju shēmas un iv) jāizstrādā standarta pensijas plāns. Dalībvalstīm būtu arī jānodrošina, ka valstu kompetentās iestādes spēj uzraudzīt, kā tiek ieguldīti un pārvaldīti automātiskās reģistrācijas uzkrājumi, un nodrošināt, ka izmaksas joprojām ir samērīgas ar piedāvāto ienesīgumu.

(27) Automātiskas reģistrācijas mehānismi būtu jāievieš tā, lai saglabātu labi funkcionējošu valsts vai papildpensiju shēmu integritāti. Tiem nevajadzētu radīt neizdevīgus apstākļus esošo arodpensiju shēmu dalībniekiem, vājināt darba ņēmēju obligātu dalību arodpensiju shēmās, ja šāda obligāta dalība pastāv, vai apdraudēt valstu solidaritātes mehānismus. Dažādu valstu pieredze atklāja izstrādes iezīmes, kas ietekmē automātiskas reģistrācijas efektivitāti. Lai veicinātu ieviešanu un nodrošinātu sekmīgu automātisku reģistrāciju, dalībvalstis tiek mudinātas mācīties no šīs paraugprakses un vajadzības gadījumā to pielāgot konkrētās valsts apstākļiem.

(28) Lai uzlabotu pensiju pietiekamību un novērstu pensiju atšķirības starp dažādām iedzīvotāju grupām, nodarbinātības nozarēm un darba līgumu veidiem, to iedzīvotāju daļai, kuri ir tiesīgi uz automātisku reģistrāciju, vajadzētu būt pēc iespējas plašākai.

(29) Līdzšinējā pieredze liecina, ka automātiska reģistrācija efektīvāk palielina dalību papildpensijās, ja tās īstenošana nodrošina pietiekami daudz laika informācijas izplatīšanai, plašai apspriešanai ar sociālajiem partneriem un ieinteresētajām personām, piemēram, finanšu starpniekiem, un efektīvu komunikācijas kampaņu izstrādei sabiedrības informēšanai. Sinerģija ar pensiju izsekošanas sistēmām un finanšu izglītības un izpratnes veicināšanas programmām varētu uzlabot potenciālo dalībnieku izpratni. Lai nodrošinātu mācīšanās pieredzi un samazinātu pielāgošanās slogu, dalībvalstis varētu apsvērt pakāpenisku automātiskas reģistrācijas ieviešanu pa posmiem, piemēram, pakāpeniski pievēršoties konkrētiem darba devēju un attiecināmo personu veidiem vai ļaujot laika gaitā palielināt iemaksu likmes. Sākot no samērā zemas iemaksu likmes, kas laika gaitā pakāpeniski paaugstinās līdz līmenim, kurš nepieciešams, lai sasniegtu pensijas pietiekamības mērķi, arī varētu veicināt akceptēšanu un ierobežot atteikšanās gadījumu skaitu, jo īpaši tās īstenošanas sākumposmos.

(30) Darba devēji, kam ir vēlme vai pienākums sākt automātisku reģistrāciju, jo īpaši samērā mazāki darba devēji, var saskarties ar administratīvām un darbības problēmām, reģistrējot darba ņēmējus esošajās papildpensiju shēmās vai izveidojot savas arodpensiju shēmas. Tāpēc dalībvalstīm būtu jāapsver iespēja sniegt darba devējiem administratīvu atbalstu, attiecīgā gadījumā sadarbojoties ar sociālajiem partneriem.

(31) Darba ņēmējiem dalība papildpensijās var nozīmēt viņu pašreizējo izmantojamo ienākumu samazinājumu apmaiņā pret lielākiem ienākumiem pēc pensionēšanās. Tas var būt apgrūtinoši, jo īpaši zemu atalgotiem darba ņēmējiem un gados jaunākiem darba ņēmējiem, potenciāli radot lielāku atteikšanās iespēju un zemākus dalības rādītājus šajās grupās. Dalībvalstīm būtu jāapsver mērķorientēti nodokļu atvieglojumi vai subsīdijas, kas padarītu cenas ziņā pieņemami šīm grupām piedalīties un palikt automātiskas reģistrācijas shēmās. Lai šie atvieglojumi būtu efektīvi, to pamatā jābūt pārredzamai komunikācijai un skaidrām, vienkāršām procedūrām. Dalībvalstis varētu arī vispārīgāk apsvērt iespēju ieviest nodokļu atvieglojumus, lai veicinātu papildpensiju plašu izmantošanu, jo īpaši attiecībā uz iepriekš minētajām grupām. Tās tiek arī stingri mudinātas saprātīgi un izmaksu ziņā efektīvi izstrādāt nodokļu atvieglojumus, ņemot vērā to fiskālās sekas un ietekmi uz citiem instrumentiem, piemēram, uzkrājumu un investīciju kontiem. Ja dalībvalstis nolemj piedāvāt nodokļu un citus atvieglojumus, lai veicinātu papildpensiju produktu ieviešanu, tās publicē detalizētu informāciju par nodokļu izdevumu ietekmi uz ieņēmumiem saskaņā ar informēšanas pienākumiem, kas noteikti 14. pantā Padomes Direktīvā 2011/85/ES ([4]), kura grozīta ar Padomes Direktīvu (ES) 2024/1265 ([5]).

(32) Darba tirgus struktūra ievērojami atšķiras gan dalībvalstīs, gan starp tām. Pastāvīgi pilnas slodzes līgumi pastāv līdzās nestandarta līgumiem un pašnodarbinātībai. Pēdējo divu minēto nodarbinātības kategoriju cilvēku ienākumi laika gaitā var mainīties un var būt pakļauti biežiem pārtraukumiem, kas nozīmē, ka viņi var nebūt piemēroti regulārām iemaksām pensiju shēmā. Lai nodrošinātu, ka visiem cilvēkiem tiek dota iespēja papildināt valsts obligātās pensijas un ka viņi var gūt labumu no automātiskas reģistrācijas mehānismiem, dalībvalstīm būtu jāapsver iespēja šīm divām kategorijām piešķirt īpašu režīmu vai pielāgotus pasākumus, piemēram, lielāku elastību attiecībā uz to, cik bieži un kādā apmērā viņi veic iemaksas papildpensiju shēmās.

(33) Tā kā ne visas iedzīvotāju grupas var uzskatīt, ka ir ērti vai cenas ziņā pieņemami apņemties veikt noteiktas iemaksas papildpensijās, tās varētu gūt labumu no atteikšanās un atkārtotas reģistrācijas logiem. Tas dotu tām iespēju izstāties no automātiskas reģistrācijas shēmām un attiecīgi atkārtoti pievienoties tām vēlākā posmā. Ja būtu šī iespēja, palielinātos akceptēšana un uzticēšanās sistēmai. Dalībvalstis varētu lemt par šo logu biežumu, lai mērķi maksimāli palielināt dalību un sistēmas stabilitāti līdzsvarotu ar mērķi sniegt cilvēkiem izvēles iespējas. Dalībvalstīm tiek ieteikts noteikt skaidrus attiecināmības kritērijus un labi izstrādātas atteikšanās un atkārtotas reģistrācijas iespējas.

([4]) Padomes Direktīva 2011/85/ES (2011. gada 8. novembris) par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām (OV L 306, 23.11.2011., 41. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([5]) Padomes Direktīva (ES) 2024/1265 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Direktīvu 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām (OV L, 2024/1265, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

(34) Dažiem cilvēkiem var trūkt informācijas un finanšu prasmju, kas vajadzīgas, lai pieņemtu lēmumus par ilgtermiņa investīcijām. Tiem var būt arī sarežģīti izvēlēties starp dažādām investīciju profila iespējām, kas katra nodrošina atšķirīgu paredzamā ienesīguma un riska apvienojumu. Lai izvairītos no cilvēku pārslogošanas ar pārāk daudziem un pārāk sarežģītiem lēmumiem automātiskās reģistrācijas procesā, dalībvalstīm būtu jāpiedāvā standarta risinājumi, kā arī ierobežots skaits izvēles iespēju attiecībā uz tādiem elementiem kā iemaksu likmes, attiecināmi investīciju plāni vai produkti, investīciju stratēģijas un izmaksāšanas kārtība, vienlaikus nodrošinot pietiekamu pensijas ienākumu un pensiju pietiekamības mērķu sasniegšanu, jo pieredze liecina, ka lielākā daļa darba ņēmēju, kuri ir reģistrēti automātiski, parasti akceptē un pieņem standarta piedāvājumus.

(35) Jo īpaši, ja ir jāizvēlas starp dažādiem investīciju profiliem, ņemot vērā pensijas ienākumu nozīmi sociālajā aizsardzībā, daudzi cilvēki parasti izvēlētos konservatīvus investīciju profilus, bieži vien ar kādu kapitāla aizsardzības veidu. Tomēr atkarībā no tā, kā šāda kapitāla aizsardzība ir izstrādāta, tā var būt dārga un ierobežot pensijas uzkrājumu vērtības iespējamo pieaugumu ilgos investīciju periodos. Dzīves cikla investīciju stratēģijas, kas sadali maina no riskantākām uz konservatīvākām investīcijām, kad dalībniekiem tuvojas pensijas vecums, nodrošina pieauguma potenciālu, vienlaikus ietverot iegultu riska mazināšanu, un var atbilst lielākās dalībnieku daļas vajadzībām. Dalībvalstīm tiek ieteikts šīs investīciju stratēģijas uzskatīt par izvēles iespēju standarta plāniem. Tomēr dalībniekiem būtu jādod arī iespēja karjeras laikā izvēlēties citas iespējas vai pāriet uz atšķirīgām investīciju stratēģijām.

(36) Lai uzlabotu pensiju pietiekamību un ņemot vērā dažādos laikposmus personas karjerā vai dzīvē, kad tā var būt reģistrēta vai atkārtoti iekļauta papildpensiju shēmās, cilvēkiem būtu jādod iespēja papildināt minimālās iemaksas ar brīvprātīgiem maksājumiem.

(37) Papildpensiju produktu un citu pensijas uzkrājumu aina Eiropas Savienībā ievērojami atšķiras, un tā sniedzas tālāk par arodpensiju shēmām, ko pārvalda arodpensijas kapitāla uzkrāšanas institūcijas (AKUI), kuras tiek regulētas ES līmenī. Vairākās dalībvalstīs arodpensijas plāni ir arī apdrošināšanas produktu un privāto pensiju produktu veidā, un dažās dalībvalstīs daži pārrobežu uzņēmumi izmanto Pan-Eiropas privāto pensiju produktu (PEPP), lai nodrošinātu darba ņēmējiem pensiju plānu. Visas šādas shēmas ietver darba devēju un darba ņēmēju kopīgas iemaksas. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka jebkurš risinājums, kas izvēlēts kā piemērots automātiskai reģistrācijai, ilgtermiņā var radīt ieguvumus noguldītājiem. Šajā nolūkā ir ieteicams, lai dalībvalstis izvēlētos pensiju produktus, uz kuriem ir attiecināma automātiska reģistrācija, pamatojoties uz to potenciālu sasniegt vēlamos politikas mērķus, attiecīgā gadījumā apspriežoties ar sociālajiem partneriem un ieinteresētajiem pensiju nodrošinātājiem. Turklāt, piešķirot nodokļu atvieglojumus un/vai subsīdijas darba devējiem un darba ņēmējiem, dalībvalstīm būtu jāpiešķir tādi paši nodokļu atvieglojumi un subsīdijas jebkuram salīdzināmam produktam. Dalībvalstīm būtu jālikvidē nodokļu un citi valsts līmeņa šķēršļi, lai atvieglotu pensiju fondu pārrobežu investīcijas un darbību, tādējādi veicinot ES pensiju tirgus lielāku integrāciju, lai labāk atspoguļotu vienotā tirgus dimensiju.

(38) Lai maksimāli palielinātu tvērumu, standarta plāniem vajadzētu būt pieejamiem visiem darba ņēmējiem un pašnodarbinātām personām, tostarp tiem, kas strādā ekonomikas nozarēs vai kategorijās, uz kurām neattiecas arodpensiju shēmas, kas izveidotas saskaņā ar sociālo partneru līgumiem. Darba ņēmēji var mainīt darbu visā karjeras laikā, pārvietojoties starp ekonomikas nozarēm vai pāri robežām vai strādājot saskaņā ar dažāda veida līgumiem, uz kuriem var neattiekties papildpensiju plāns. Dalībvalstīm būtu jāapsver, vai šīm personām būtu jāturpina veikt iemaksas pensiju plānā, kurā tās iepriekš bija reģistrētas, vai arī tām būtu jāreģistrējas standarta pensiju plānā vai jebkurā citā attiecināmā pensiju produktā pēc izvēles. Pēdējā minētajā gadījumā dalībvalstīm būtu jāapsver, vai darba ņēmējiem vajadzētu būt tiesībām pārcelt pensijas tiesības uz jauno shēmu un, ja jā, tad ar kādiem nosacījumiem.

(39) Dalībvalstīm būtu periodiski jānovērtē, cik labi darbojas automātiskas reģistrācijas sistēma, un jāievieš pietiekamas uzraudzības mehānisms attiecināmiem produktiem vai instrumentiem un to nodrošinātājiem. Uzraudzītājiem vajadzētu būt spējīgiem uzraudzīt attiecīgo pensijas uzkrājumu instrumentu darbību un pilnvarām iejaukties, kad tas ir nepieciešams un agrīnā posmā, lai nodrošinātu, ka papildpensiju shēmas efektīvi uzlabo pensijas ienākumus un ka laika gaitā tiek saglabātas dalībnieku tiesības. Efektīva uzraudzība var palielināt uzticēšanos sistēmai un samazināt atteikšanās gadījumu skaitu.

(40) Dažās valstīs ir noteikts, ka darba devējiem ir obligāti automātiski jāreģistrē darba ņēmēji. Dažas valstis, kas ir ieviesušas šo pasākumu, ir izveidojušas publisku iestādi, kas ir atbildīga par pensiju uzkrājumu pārvaldību un piedalās pensiju uzkrājumu investēšanā. Šiem pasākumiem ir potenciāls ievērojami palielināt dalību. Dalībvalstīm būtu jānovērtē, vai tās atbilst nepieciešamajiem nosacījumiem, lai efektīvi īstenotu šādus pasākumus.

(41) Šis ieteikums neietekmē dalībvalstu kompetenci organizēt un izstrādāt savas valsts pensiju sistēmas. Šis ieteikums neierobežo sociālo partneru autonomiju, ja tie ir atbildīgi par pensijas shēmu izveidi un pārvaldību. Tāpēc šim ieteikumam nebūtu jāietekmē valstu sociālās un darba tiesības attiecībā uz pensiju sistēmu un koplīguma sistēmu organizēšanu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

*1. pants*

**Priekšmets**

1. Šis ieteikums attiecas uz pensiju sistēmu uzlabošanu, izstrādājot pensiju izsekošanas sistēmas personām, pensiju infopaneļus un ieviešot automātisku reģistrāciju papildpensiju shēmās. Tas ietver pasākumus, kuru mērķis ir palīdzēt cilvēkiem pieņemt informācijā balstītus lēmumus, plānojot pensiju uzkrājumus, un palīdzēt dalībvalstīm pieņemt informācijā balstītus lēmumus par pensiju pietiekamību un ilgtspēju. Tajā ir arī izklāstīti pasākumi, kuru mērķis ir palielināt pensiju pietiekamību un ilgtspēju, palielinot dalību papildpensiju shēmās.

2. Šis ieteikums neietekmē dalībvalstu tiesības noteikt savu sociālās aizsardzības sistēmu, tostarp pensiju sistēmu, pamatprincipus un valstu dažādo praksi darba attiecību un sociālā dialoga jomā.

*2. pants*

**Definīcijas**

Šajā ieteikumā piemēro šādas definīcijas.

1) Valsts obligātās pensijas ir pensiju shēmas, kuru pamatā ir tiesību akti un kuras pārvalda vispārējā valdība.

2) Papildpensijas ir arodpensiju un privāto pensiju shēmas, kas parasti nodrošina pensijas ienākumus papildus valsts obligātajām pensijām.

3) Arodpensijas ir kolektīvas pensiju shēmas, kas saistītas ar darba attiecībām, parasti pamatojoties uz līgumisku vienošanos starp darba devējiem un darba ņēmējiem, vai saistītas ar profesionālu darbību.

4) Privātie pensiju plāni ir pensiju uzkrājumu instrumenti, kuru pamatā parasti ir līgums starp individuālu noguldītāju un finanšu pakalpojumu sniedzēju ar skaidru mērķi nodrošināt pensijas ienākumus.

5) Pensiju izsekošanas sistēma (*PTS*) ir digitāls rīks, parasti drošs tīmekļa portāls vai mobilā lietotne, kas sniedz personām pārskatu par individuālajām uzkrātajām pensiju tiesībām un nākotnes ieguvumu prognozēm visās pensiju shēmās, kurās persona ir dalībnieks vai saņēmējs.

6) Pensiju infopanelis sniedz dalībvalstīm visaptverošu pārskatu par pensiju sistēmām, aptverot rādītājus par pašreizējām un turpmākajām pensiju tiesībām dalībvalsts kopējā līmenī un attiecībā uz visiem pensijas ienākumu avotiem, jo īpaši obligātajām, aroda un privātajām pensijām, lai dalībvalstis varētu noteikt pensiju pietiekamības un ilgtspējas nepilnības.

7) Automātiska reģistrācija nozīmē, ka cilvēki tiek automātiski pierakstīti papildpensiju plānos un viņiem tiek dota iespēja noteiktos termiņos atteikties no dalības.

8) Pensiju pietiekamība attiecas uz mērķiem nodrošināt, ka pensiju sistēmas i) aizsargā vecāka gadagājuma cilvēkus no nabadzības; ii) saglabā ienākumu līmeni, aizejot pensijā, iii) ļauj cilvēkiem pensijā pavadīt pieņemamu dzīves daļu. Papildpensijas galvenokārt veicina otrā mērķa – ienākumu saglabāšanas – sasniegšanu.

*3. pants*

**Pielāgošana valsts apstākļiem**

Neskarot pastāvošo praksi darba attiecībās un sociālajā dialogā vai dalībvalstu kompetenci organizēt un izstrādāt valsts pensiju sistēmas, īstenojot šajā ieteikumā izklāstītās darbības, dalībvalstīm tiek ieteikts attiecīgā gadījumā iesaistīt sociālos partnerus un attiecīgās ieinteresētās personas, piemēram, pensiju nodrošinātājus un organizācijas, kas pārstāv saņēmējus, un apspriesties ar tiem saskaņā ar iedibināto valsts praksi un valsts pensiju sistēmas struktūru. Dalībvalstis tiek arī mudinātas mācīties no labas prakses, ko piemēro citās dalībvalstīs, un vajadzības gadījumā pielāgot šo praksi, lai tā atbilstu valsts apstākļiem.

I NODAĻA

**PENSIJU UZRAUDZĪBAS INSTRUMENTI**

*I IEDAĻA*

***Pensiju izsekošana***

*4. pants*

**Visaptverošas pensiju izsekošanas sistēmas izveide**

1. Eiropas Komisija iesaka dalībvalstīm izveidot pensiju izsekošanas sistēmu (*PTS*). *PTS* vajadzētu būt vienotam valsts mēroga dienestam, kas bez maksas pieejams visām personām, sniedzot tām pārskatu par individuālajām uzkrātajām pensiju tiesībām dažādās shēmās, kurās tās ir vai ir bijušas reģistrētas. Attiecīgā gadījumā *PTS* būtu jāaptver obligātās pensijas, arodpensiju shēmas un privāto pensiju produkti, vajadzības gadījumā pakāpeniski paplašinot tā darbības jomu. Turklāt, lai palielinātu personu iespējas finanšu plānošanā, dienestam būtu jāsniedz prognozes par iespējamiem nākotnes pensijas ienākumiem no visām pensiju shēmām.

2. *PTS* saskarnei vajadzētu būt lietotājdraudzīgai. Tai būtu jāņem vērā dažādu vecuma grupu vajadzības un jāsniedz skaidra un saprotama informācija, kas pielāgota vidusmēra lietotāja vajadzībām. Dalībvalstīm būtu jāapsver iespēja izmantot daudzslāņainu saskarni, sākot ar visnozīmīgākās informācijas parādīšanu par pensiju tiesībām un vienkāršām nākotnes ieguvumu prognozēm un piedāvājot sīkāku informāciju pēc pieprasījuma. Sīkāka informācija varētu ietvert, piemēram, dažādus prognožu scenārijus, kuru pamatā ir pieņēmumi par karjeru. Turklāt dalībvalstīm būtu regulāri jātestē lietotāji, lai pilnveidotu lietotāju pieredzi.

3. Dalībvalstīm būtu jāņem vērā atšķirīgais digitālo prasmju līmenis dažādās iedzīvotāju grupās. Vajadzības gadījumā tām būtu jāsniedz papildu nedigitāla informācija un klātienes pakalpojumi, tādējādi nodrošinot piekļuvi pensiju pamatinformācijai tiem, kas neizmanto digitālos rīkus, tostarp personām ar invaliditāti, kurām ir piekļūstamības prasības. To varētu izdarīt, piemēram, izmantojot atbalstu pa tālruni, pastu vai rīkojot fizisku tikšanos.

*5. pants*

**Pārvaldība un finansēšana**

1. Dalībvalstīm būtu jāizveido skaidra *PTS* pārvaldības struktūra, pamatojoties uz bezpeļņas darbības, neatkarības, ticamības un pārredzamības principiem, ko varētu panākt, piemēram, izmantojot publisku struktūru vai publiskā un privātā sektora partnerību.

2. Dalībvalstīm, attiecīgā gadījumā sadarbojoties ar pensiju nozari/ieinteresētajām personām/pensiju nodrošinātājiem, būtu jāgarantē ilgtspējīgs finansējums *PTS* izveidei un pastāvīgai darbībai.

*6. pants*

**Datu drošība un sadarbspēja**

1. Dalībvalstīm būtu jānosaka datu apmaiņas modelis, kas jāizmanto valsts *PTS*. Tām būtu jāizveido obligāts un visaptverošs drošības un privātuma regulējums, lai garantētu drošu, unikālu un lietotājdraudzīgu digitālās identifikācijas metodi lietotāju autentificēšanai un nodrošinātu iedzīvotāju personas datu aizsardzības augstu līmeni.

2. Izstrādājot valsts *PTS*, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka to tehniskā infrastruktūra un tiesiskais regulējums, tostarp attiecībā uz datu kopīgošanu, ir saderīgi ar turpmāku savienojumu ar Eiropas līmeņa izsekošanas dienestu (*ETS*), tādējādi atbalstot ES darbaspēka pārrobežu mobilitāti un individuālo pensiju datu/informācijas pārrobežu apmaiņu. Šajā nolūkā dalībvalstīm būtu jāizmanto esošo *ETS* dalībnieku paraugprakse un pieredze.

*II IEDAĻA*

***Pensiju infopaneļi***

*7. pants*

**Visaptverošu pensiju infopaneļu izveide**

1. Dalībvalstīm tiek ieteikts izveidot visaptverošus valsts pensiju infopaneļus, lai laika gaitā sistemātiski uzraudzītu daudzlīmeņu pensiju sistēmu vispārējo pietiekamību un ilgtspēju, kā arī pensiju atšķirības. Šajā nolūkā dalībvalstīm būtu jāvāc un jādara publiski pieejami apkopoti dati par valsts un papildpensiju ieguldījumu pensiju ienākumu pietiekamībā un pensiju sistēmas ilgtspējā.

2. Dalībvalstīm tiek ieteikts izmantot datus, ko jau ziņo publiskajām struktūrām, piemēram, periodisko informāciju, ko pensiju fondi ziņo uzraudzības iestādēm vai statistikas birojiem, izmantot sinerģiju ar pensiju izsekošanas sistēmām un piemērot proporcionalitāti datu atlasē, ja mērķis ir novērst datu nepilnības un uzlabot precizitāti.

3. Vācot attiecīgo informāciju, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tiek saglabāta uzraudzības datu konfidencialitāte un papildpensiju shēmu dalībnieku personas datu aizsardzība.

4. Dalībvalstis tiek mudinātas apmainīties ar praksi ar citām dalībvalstīm un Eiropas Komisiju, lai noteiktu attiecīgās dimensijas un veidus, kā iegūt informāciju, neradot nevajadzīgu ziņošanas slogu.

*8. pants*

**Infopaneļa rādītāji**

1. Dalībvalstīm tiek ieteikts vākt informāciju par papildpensiju shēmu dalībnieku skaitu, to iemaksām un uzkrātajiem prasījumiem, iedalot to definētu iemaksu un definētu ieguvumu shēmās/produktos, saistībās un aktīvos, kas saistīti ar pensiju shēmām, to investīciju ienesīgumā, izmaksās un maksājumos, iemaksās un ieguvumos šo instrumentu kopumam, kā arī pa pensiju veidiem.

2. Dalībvalstīm tiek ieteikts apzināt attiecīgo pensiju statistiku, kas var palīdzēt uzraudzīt nabadzības riskus visās demogrāfiskajās grupās, izmaiņas ienākumu sadalījumā pa vecuma grupām un dzimumu kategorijām, izmaiņas faktiskajā pensionēšanās vecumā visās ienākumu grupās un ar pensijām saistīto nodokļu atvieglojumu un subsīdiju fiskālās izmaksas.

3. Lai nodrošinātu informāciju esošo regulējumu un visu plānoto politikas pasākumu novērtēšanai un pārskatīšanai, dalībvalstis tiek aicinātas pieņemamā nākotnes laikposmā izstrādāt prognozes par pensiju pietiekamības un ilgtspējas rādītājiem.

*9. pants*

**Datu apmaiņa ar Eiropas Komisiju**

1. Dalībvalstīm tiek ieteikts pensiju statistiku apkopotā veidā paziņot Eiropas Komisijai. Tās tiek mudinātas sadarboties ar Eiropas Komisiju kopīgu metodiku izstrādē, lai nodrošinātu, ka šie apkopotie dati ir salīdzināmi.

2. Eiropas Komisija iesaka visām dalībvalstīm iesniegt prognozes par iemaksām un izdevumiem aroda un privātajām pensijām Eiropas Komisijas un Ekonomikas politikas komitejas ziņojumam par novecošanu un datus par aroda un privāto pensiju ieguldījumu pensiju ienākumos Eiropas Komisijas un Sociālās aizsardzības komitejas ziņojumam par pietiekamu sociālo aizsardzību vecumdienās, izmantojot kopīgi saskaņotas definīcijas, metodiku un ekonomiskos pieņēmumus.

II NODAĻA

**AUTOMĀTISKA REĢISTRĀCIJA**

*10. pants*

**Automātiskas reģistrācijas iespējošana**

1. Dalībvalstīm būtu jānodrošina un jāveicina automātiskas reģistrācijas ieviešana papildpensiju shēmās saskaņā ar valsts apstākļiem, vienlaikus ievērojot sociālo partneru lomu un autonomiju.

2. Automātiska reģistrācija būtu jāievieš tā, lai saglabātu labi funkcionējošu valsts vai papildpensiju shēmu integritāti. Tai nevajadzētu radīt neizdevīgus apstākļus esošo arodpensiju shēmu dalībniekiem, vājināt darba ņēmēju obligātu dalību arodpensiju shēmās, ja šāda obligāta dalība pastāv, vai apdraudēt valstu solidaritātes mehānismus.

3. Veicinošie pasākumi, piemēram, juridiskā pamata izveide valsts tiesību aktos, būtu jāpapildina ar pasākumiem, kas nosaka, kurš ir tiesīgs reģistrēties, kurš var ierosināt reģistrāciju un kāda veida pensiju fondu vai pensiju produktu var izmantot, piemēram, esošās un – noteiktos apstākļos – jaunas arodpensiju shēmas, pieejamos privāto pensiju produktus un Pan-Eiropas privāto pensiju produktus (PEPP).

4. Dalībvalstīm būtu arī jāievieš aizsardzības pasākumi, kas nodrošina, ka papildpensiju shēmām ir potenciāls ilgtermiņā radīt – un tās faktiski rada – ieguvumus noguldītājiem. Šajā nolūkā tām būtu jāveic pensiju produktu subjektu vai nodrošinātāju uzraudzība un jānodrošina uzraudzības iestādēm spējas un pilnvaras uzraudzīt attiecīgo papildpensiju shēmu izmaksu efektivitāte un vajadzības gadījumā iejaukties, lai nodrošinātu to finansiālo lietderību.

*11. pants*

**Labas prakses izmantošana automātiskai reģistrācijai**

1. Dalībvalstīm tiek ieteikts ieviešanas posmā izmantot labu praksi. Laba prakse ietver plašu apspriešanos ar sociālajiem partneriem un attiecīgajām ieinteresētajām personām, efektīvas informācijas kampaņas un pastāvīgus pārredzamības pasākumus. Dalībvalstis var arī apsvērt automātiskas reģistrācijas pakāpenisku ieviešanu pa posmiem, piemēram, pakāpeniski pievēršoties konkrētiem darba devēju un attiecināmo personu veidiem vai sākot ar zemākām iemaksu likmēm, kas pēc tam palielinātos, tādējādi ļaujot personai veidot būtisku ieguldījumu pensiju ienākumos, neapdraudot reģistrācijas pieņemamību cenas ziņā.

2. Dalībvalstīm tiek ieteikts nodrošināt labi izstrādātas atteikšanās un atkārtotas reģistrācijas iespējas, kuru biežums tiktu noteikts, lai mērķi maksimāli palielināt dalību un sistēmas stabilitāti līdzsvarotu ar mērķi personām piešķirt izvēles iespējas.

3. Lai izvairītos no cilvēku pārslogošanas ar daudziem un sarežģītiem lēmumiem automātiskās reģistrācijas procesā, kā laba prakse dalībvalstīm būtu jāsniedz ierobežots skaits izvēles iespēju attiecībā uz tādiem elementiem kā iemaksu likme, attiecināmie investīciju plāni vai produkti, investīciju stratēģijas un izmaksāšanas kārtība. Dalībniekiem un attiecīgā gadījumā darba devējiem būtu jāļauj papildināt iemaksas papildus minimālajam apjomam. Izvēloties investīciju stratēģijas, būtu jāņem vērā atšķirīga attieksme pret risku, lai personas neatteiktos, jo uzskata, ka saistību neizpildes iespēja ir pārāk riskanta vai pārāk konservatīva, savukārt personām, kuras vēlas uzņemties konkrētus riskus, tiek piedāvātas iespējas to darīt. Dzīves cikla stratēģijas varētu popularizēt kā labu praksi, lai ņemtu vērā mainīgu pakļautību riskam uzkrāšanas posmā. Izmaksāšanas kārtībā ideālā gadījumā tiktu iekļautas iespējas noguldītajiem izlemt saņemt vai nu mūža renti, vai uzkrāto līdzekļu vienreizēju izmaksāšanu, vai abu apvienojumu, neietekmējot spēkā esošos valsts noteikumus.

4. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka cilvēkiem tiek piedāvātas standarta iespējas, kas piemērojamas, ja dalībnieki nespēj vai nevēlas izdarīt izvēli. Standarta iespējām vajadzētu būt skaidrām un izstrādātām tā, lai nodrošinātu ilgtermiņa stabilitāti un piemērotību lielākajai dalībnieku grupai, vienlaikus nodrošinot pietiekamus pensijas ienākumus vēlākā posmā. Dalībvalstis varētu apsvērt iespēju veicināt dzīves cikla stratēģijas kā standarta iespēju aktīvu sadalei.

5. Dalībvalstis tiek aicinātas nodrošināt, ka piekļuve automātiskai reģistrācijai ir plaša un iekļaujoša. Automātiskai reģistrācijai vajadzētu būt piemērotai dažādiem karjeras modeļiem, ietvert taisnīgu attieksmi pret karjeras pārtraukumiem, tādējādi nodrošinot vienlīdzīgas iespējas vīriešiem un sievietēm, un sniegt ieguvumu cilvēkiem dažādos karjeras posmos. Dalībvalstīm būtu jāapsver labas prakses pieņemšana, piemēram, fiksētas subsīdijas, lai atbalstītu pieejamību cenas ziņā cilvēkiem ar zemiem ienākumiem, nodokļu atvieglojumi, lai stimulētu plašu izmantošanu, aprūpes pensiju kredīti, tādējādi palīdzot novērst no dzimuma atkarīgu pensiju atšķirību, iespējas papildināt iemaksas, elastība attiecībā uz iemaksu līmeņiem vai pārtraukumiem cilvēkiem ar netipiskiem darba līgumiem un aprūpētājiem un agrīnas izstāšanās atbilstīgi nosacījumi individuālu vajadzību gadījumā.

*12. pants*

**Īpaši noteikumi par automātisku reģistrāciju nodarbinātības kontekstā**

1. Dalībvalstīm tiek ieteikts noteikt tādus darba ņēmēju attiecināmības kritērijus, kas veicina plašu tvērumu un ļauj agrīnu sākumu, vienlaikus atbalstot pieņemamību cenas ziņā.

2. Dalībvalstīm tiek ieteikts ieviest stimulus darba devējiem un administratīvo atbalstu īstenošanas posmā, lai atvieglotu darba ņēmēju reģistrāciju.

3. Dalībvalstīm būtu jāievieš noteikumi par pašreģistrētu darba ņēmēju prasījumu pārnesamību, lai šie darba ņēmēji varētu turpināt gūt labumu no dalības, mainot nodarbinātību vai pārtraucot darbu. Dalībvalstīm būtu jāizvairās no situācijas, kad ikvienas nodarbinātības maiņas rezultātā notiek reģistrācija papildu shēmā, jo tas noved pie pensijas pieprasījumu sadrumstalotības. To vislabāk varētu panākt, ja darba ņēmēji var turpināt veikt iemaksas iepriekšējās shēmās vai ja viņiem ir iespēja pārnest uzkrātos prasījumus uz jaunu arodnodrošinājuma shēmu.

4. Dalībvalstīm būtu jādod iespēja pašnodarbinātām personām un personām ar nestandarta darba līgumiem piedalīties esošajās shēmās, kas pieejamas darbiniekiem ar standarta līgumiem, vai jānodrošina iespēja izveidot atsevišķas shēmas, kas pielāgotas viņu konkrētajām vajadzībām. Šādas iespējas būtu jāparedz jau automātiskas reģistrācijas izstrādes posmā, un tām būtu jānodrošina lielāka elastība pašnodarbinātām personām un personām ar nestandarta darba līgumiem salīdzinājumā ar personām ar standarta darba līgumiem.

5. Dalībvalstīm būtu jāapsver, kā pārvaldīt automātiskas reģistrācijas sistēmu, vai nu izmantojot publisku struktūru, kas sniedz centralizētu administratīvo vai organizatorisko atbalstu, vai decentralizētāku modeli, kad sociālie partneri, profesionālās organizācijas vai privātie pensiju nodrošinātāji pielāgo pensiju shēmas dalībnieku vajadzībām.

6. Dalībvalstis tiek arī aicinātas apsvērt, vai darba devēju pienākums reģistrēt darba ņēmējus būtu piemērots attiecīgās valsts kontekstam.

*13. pants*

**Nodokļu un citi atvieglojumi**

1. Dalībvalstis tiek mudinātas ieviest nodokļu un citus atvieglojumus, lai veicinātu papildpensiju produktu izmantošanu, vienlaikus pienācīgi ņemot vērā to fiskālās sekas. Šie nodokļu atvieglojumi būtu jāizstrādā tā, lai tie neradītu neizdevīgus apstākļus personām esošajās arodpensiju vai privāto pensiju shēmās, tostarp sociālo partneru sponsorētajās shēmās.

2. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka cilvēki turpina gūt labumu no nodokļu atvieglojumiem, kas tiek piedāvāti, lai veicinātu papildpensiju produktu izmantošanu, arī pēc tam, kad viņi maina darbu vai dzīvesvietu pāri robežām.

3. Šādi nodokļu atvieglojumi varētu:

a) ļaut cilvēkiem no saviem ar nodokli apliekamajiem ienākumiem atskaitīt iemaksas, kas veiktas attiecināmā pensiju produktā, nepārsniedzot maksimālo gada atskaitāmo apjomu;

b) ļaut darba devējiem no saviem ar nodokli apliekamajiem ienākumiem atskaitīt iemaksas, kas veiktas par darbiniekiem attiecināmos pensiju produktos, nepārsniedzot maksimālo gada atskaitāmo apjomu.

4. Dalībvalstīm būtu jāpiemēro vienāds nodokļu režīms visiem papildpensiju produktiem, kurus tās uzskata par attiecināmiem automātiskai reģistrācijai.

III NODAĻA

**VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI**

*14. pants*

**Uzraudzība un ziņošana**

1. Dalībvalstis tiek mudinātas apmainīties ar pieredzi un paraugpraksi par šajā ieteikumā minētajām darbībām. Varētu rīkot diskusijas, piemēram, par šādiem jautājumiem: kopīgas problēmas; pieredze, kas gūta, ieviešot automātisku reģistrāciju; to, kā nodrošināt koordinētu pieeju valstu pensiju izsekošanas sistēmu turpmākai savienojamībai ar Eiropas līmeņa izsekošanas dienestu, un to, kā vislabāk strādāt pie tā, lai tiktu iesniegti visaptveroši dati, kas aptver visus pensiju līmeņus, nolūkā iegūt salīdzināmu ES mēroga pārskatu par pensiju pietiekamību un ilgtspēju.

2. Dalībvalstis tiek mudinātas regulāri izvērtēt šajā ieteikumā izklāstīto pasākumu efektivitāti dalības papildpensiju shēmās un pensiju pārredzamības palielināšanā.

3. Dalībvalstis tiek mudinātas regulāri ziņot par pasākumiem, kas veikti, lai īstenotu šo ieteikumu, izmantojot uzraudzības procesus, kuri saistīti ar uzkrājumu un investīciju savienību, Eurogrupas sistēmu valstu reformu uzraudzībai un paraugprakses apmaiņai, Eiropas pusgadu un Eiropas sociālo tiesību pīlāru.

4. Eiropas Komisija arī uzraudzīs īstenošanu uzkrājumu un investīciju savienības stratēģijas vidusposma pārskatīšanas ietvaros, kas tiks publicēta 2027. gadā.

*15. pants*

**Adresāti**

Šis ieteikums ir adresēts dalībvalstīm.

Briselē, 2025. gada 20. novembrī

*Komisijas vārdā –*
*Komisijas locekle*
Maria Luís ALBUQUERQUE